

Læring over landegrenser

Erfaringer fra et europeisk, pedagogisk rehabiliteringsprosjekt

Av Margunn Rommetveit og Hanne Tuntland

Margunn Rommetveit
Spesialpedagog og
høgskolelektor ved
Institutt for vernepleie
og sosialt arbeid ved
Høgskolen i Bergen.
To publikasjoner:
Rommetveit,
Margunn: "Tverrfaglig
samarbeid - fagper-
sonenes utfordring".
SOR-rapport 2005, nr
2:21-27.
Rommetveit, Margunn
(1996): *Kompetanse-
sentra og PP-tjenesten.
Duett eller duell?* I:
"Spesialpedagogiske
forskningsbidrag
XVII". Oslo, Univer-
sitetet i Oslo, Institutt
for spesialpedagogikk.

Hanne Tuntland
Ergoterapeut og
høgskolelektor ved
Institutt for vernepleie
og sosialt arbeid ved
Høgskolen i Bergen.
To publikasjoner:
Tuntland, Hanne
(2005): "Muliggjøring
av eldres aktivitet og
deltagelse" i Tuntland,
Hanne (red):
Forebygging,
rehabilitering og
omsorg. Oslo, Damm
& Søn AS.
Tuntland, Hanne
(2006): *En innføring i
ADL. Teori og
intervensjon*. Kris-
tiansand, Høyskolefor-
laget.

Norske myndigheter ønsker økt internasjonalisering i høyere utdanninger (St.meld. nr. 27 2000-2001). Det er imidlertid mange studenter som på grunn av familie- og livssituasjon ikke har anledning til å ta et lengre studieopphold i utlandet. Dette mer avgrensede prosjektet, bestående av videokonferanser og intensivt kurs utenlands, er et godt alternativ som gir studentene mulighet til å få internasjonal erfaring.

REHABILITERINGSPROSJEKTET innebar et pedagogisk samarbeid mellom studenter og lærere fra Norge, Nederland og Tyskland. Studentene skulle gruppevis skrive en faglig artikkel om rehabilitering. Samarbeidet rundt artikkelens skrivingen foregikk via videokonferanser og annen kommunikasjonsteknologi og ble avsluttet med et fire dagers treff for alle i Nederland. Denne artikkelen presenterer resultatene av en evalueringsundersøkelse av de norske studentenes læringsutbytte etter å ha deltatt i dette prosjektet.

Problemstillingen for evalueringsundersøkelsen var: Hva er studentens læringsutbytte ved å være deltaker i et europeisk, pedagogisk rehabiliteringsprosjekt basert på videokonferanser og intensivkurs?

Teori

Læring gjennom internasjonalt samarbeid

Tidligere utdanningsminister Trond Giske uttalte i 2000 at den politiske målsettingen for studentutveksling var at 50 prosent av alle norske studenter skulle få et studieopphold i utlandet på 3-12 måneder i løpet av studietiden og at like mange utenlandske studenter skulle komme til Norge (Foss, 2001). I stortingsmelding nr. 27 (2000-2001) ble dette kravet moderert i og med at målet om 50 prosent studentutveksling forsvant. Det er imidlertid fortsatt et uttalt mål at andelen norske studenter som studerer eller tar delstudier i utlandet skal økes.

Det omfanget av studentutveksling som myndighetene ønsker er imidlertid urealistisk å få til praksis. Mange studenter er i en familie- og livssituasjon der de ikke har mulighet til å dra utenlands fra 3 til 12 måneder, langt mindre å ta hele studiet i utlandet. Lærere på sin side ønsker internasjonalisering for å tilegne seg internasjonal erfaring, for å utvikle et internasjonalt nettverk og for å bli inspirert av drøfting med fagkolleger fra andre land. Det er ikke primært for

å undervise at lærere deltar i internasjonalisering (Foss, 2001). Den undervisningsplikten vanlig lærerutveksling innebærer, er for de fleste vanskelig å få tid til å forberede i en travel hverdag.

Internasjonalisering er ment å gi studenten en akademisk og ikke-akademisk merverdi sammenlignet med normalt studieforløp i hjemlandet. Utveksling av kunnskap på tvers av landegrensler er sentralt i dette. Kunnskapsutveksling kan imidlertid innebære mer enn studentutveksling og lærerutveksling. Bruk av moderne teknologi kan til en viss grad redusere behovet for å møtes fysisk. Med den rivende teknologiske utviklingen vi har hatt de siste årene, har vi fått nye muligheter for tilrettelegging og undervisning i høyere utdanning. Innen desentralisert undervisning har bruk av videokonferanser og e-læring eksistert i en del år og det finnes mange eksempler på nettbaserte undervisningsopplegg i Norge. Bruk av videokonferanser og e-læring har imidlertid ikke vært like mye brukt i internasjonale, pedagogiske samarbeid, som et supplement til student- og lærerutveksling. I denne sammenheng representerer dette prosjektet noe nytt.

Læring som sosial praksis

I det følgende redegjøres for vårt pedagogiske ståsted. Vi vil ta utgangspunkt i George Herbert Meads og John Deweys teorier om læring og kreative læreprosesser. De mener begge at læring ikke kan forstås som en prosess som ene og alene kan foregå inne i hodene til den enkelte. Læring må forstås som en del av den sosiale handlingen. Utgangspunktet er ikke det enkelte individ, men den sosiale gruppen og det sosiale fellesskapet som individet er en del av. Læring må forstås intersubjektivt der mennesket er et aktivt handlende vesen, som koordinerer handling gjennom samhandling. Læring er følgelig å forstå som en prosess som foregår hele livet, basert på akkumulerte erfaringer. Læringen er i sin natur relasjonell, da den er forbundet med andre mennesker, dyr og ting. Gjennom vår evne til å ta andres og tingenes perspektiv, vil vi også ha evne til å utvikle refleksjon og nyansere erfaringene våre ut fra det mangfold og den kompleksitet vi støter på i vår hverdag. Den læring som går for seg er avhengig av de omgivelser og situasjoner som er gitt, læring er med andre ord kontekstuell. Dette betyr ikke at læring kun er avgrenset til den enkelte situasjon, men kan gjenkalles, kommuniseres og rekonstrueres (Vaage, 2001).

Kunnskap oppfattes ikke lenger bare som noe som enkeltpersoner bærer med seg og anvender, men som noe som er sosialt distribuert. Begrepet distribuert henspeiler på det interaktive og kollektive ved kunnskap (Lave, 1988). Kunnskapen er ikke i menneskene, men mellom mennesker og mellom mennesker og gjenstander. Redskaper som bøker, datamaskiner og for den slags skyld videokonferanser fungerer som hjelpemidler og fremmer menneskets evne til å sanse og oppfatte utover seg selv (McLuhan, 1968).

Læring blir i økende grad betraktet som en prosess inn i et sosialt fellesskap. Ut fra denne erkjennelsen blir det viktig å innse at innlærings situasjonen har langt større betydning for det vi lærer, enn tidligere antatt (Lave & Wenger, 1991). I vår sammenheng vil det være interessant å få mer innsikt i hvordan bruk av videokonferanser og informasjonsteknologi påvirker læreprosessene gjennom samhandling.

Om rehabiliteringsprosjektet

Rehabiliteringsprosjektet er et samarbeid mellom tre likeverdige partnere, Hogeschool In-holland i Nederland, Mittveida Hochschule i Tyskland og Vernepleierutdanningen ved Høgskolen i Bergen. Det europeiske samarbeidet mellom de tre høyskolene er utviklet over flere år, men det konkrete prosjektet som beskrives i denne artikkelen foregikk fra oktober 2004 til og med januar 2005. Fra Norge og Nederland deltok 12 studenter hver og fra Tyskland deltok 6 studenter, totalt 30 studenter. Studentene ble delt inne i 6 internasjonale grupper, med to norske, to nederlandske og en tysk student i hver gruppe. Disse 6 internasjonale gruppene skulle skrive hver sin fagartikkel på 4000 ord til et fiktivt magasin, Rehabilitation Today. Hver gruppe valgte sin målgruppe som de skrev om. Det kunne være rehabilitering av tidligere fanger, rehabilitering av stoffmisbrukere, rehabilitering av mennesker med hjerneskade m.m. Gruppene hadde et komparativt perspektiv hvor de sammenlignet rehabiliteringstilbudet til den valgte målgruppen i de tre landene. Det var lagt opp til et felles pensum på engelsk, i tillegg til nasjonalt pensum på de tre landenes respektive språk. Artiklene ble trykket opp og utgitt samlet som et magasin alle deltagerne fikk tilsendt. Artikkelen inngikk som et alternativt mappekrav for de norske studentene.

Studentsamarbeidet foregikk i starten ved bruk av ukentlige videokonferanser mellom de tre deltagerlandene. Disse var både i plenum og gruppebaserte. Det var til sammen syv videokonferanser på to timer hver. Hensikten med videokonferansen var først at studentene skulle bli kjent med hverandre innad i gruppen, senere var det å fordele oppgaver, diskutere innholdet i artikkelen og fremdriften i arbeidet. Utenom videokonferansene hadde studentene andre kommunikasjonskanaler. De brukte telefon, tekstmeldinger, MSN Messenger og e-post. Ikke minst brukte de studiestøttesystemet Blackboard, som ble brukt i Nederland. All informasjon til studentene ble lagt ut her. All skriftlig og muntlig informasjon og kommunikasjon foregikk på engelsk. Kommunikasjonen mellom norske studenter og lærere foregikk via studiestøttesystemet til Høgskolen i Bergen; It's learning.

Plenumsbasert videokonferanse. I bakgrunnen ses samarbeidspartnere fra Nederland.

Rehabiliteringsprosjektet ble avsluttet med et firedagers intensivt kurs i Haarlem i Nederland, hvor alle studenter og lærere møttes. De nederlandske studentene var verter og mange av de norske studentene ble innkvartert privat hos dem. Det faglige programmet besto av gruppevis arbeid med artikkelen, gruppevis forberedelse av muntlig fremlegg og presentasjon av selve fremlegget.

Det var to lærere fra hvert land som deltok i prosjektet. De hadde både rolle som veileder for hver sin internasjonale gruppe, og de var medansvarlige for samarbeidsprosjektet i sin helhet. I tillegg holdt lærerne korte introduksjonsforelesninger som var videofilmert og lagt ut på Blackboard sammen med manuskript og powerpointslides, slik at studentene kunne se dette når det passet dem.

Fremlegg under intensivkurs i Nederland

Metode og utvalg

Vi ønsket å få informasjon om hvorvidt de norske deltakerne hadde hatt læringsutbytte innenfor de seks delområdene:

- Pedagogikk
- Faglig
- Teknologi
- Kultur
- Samhandling og samarbeid
- Språklig

Vi henvendte oss til alle de norske studentene, 12 i alt. Vi utarbeidet et spørreskjema med uttalte påstander innenfor de nevnte delområdene, der studentene fikk velge mellom føl-

gende svarkategorier: Helt enig, Enig, Litt enig, Uenig og Helt uenig. Det var også anledning til å svare med egne ord mot slutten av hvert delområde, der det var gitt mer plass til å formulere subjektiv opplevelse. Vi hadde flest påstander med faste svaralternativer og noen åpne spørsmål der studenten kunne formulere seg fritt. Etter siste svarfrist var vi oppe i en svarprosent på 83,3 prosent. 10 studenter av 12 hadde svart på spørreskjemaet.

Når det gjelder undersøkelsens pålitelighet så ser vi i ettertid at de faste svaralternativene har en klar svakhet ved at de ikke angir et slags nøytralt punkt (Patel & Davidson, 1995). Studentene kan ikke være verken "enige" eller "uenige" i påstandene. De har ikke et svaralternativ som uttrykker et "vet ikke". Vi har også overvekt av faste svaralternativer som uttrykker enighet til påstandene som skal besvares. Dette kunne vi ha motvirket ved å variere med negative og positive utsagn gjennom undersøkelsen. Dette er ikke gjort, og vi må ta høyde for at dette undersøkelsesoppsettet med de nevnte svakheter, kan ha påvirket studentene i bestemte retninger når de skulle besvare spørreskjemaet. Vi kan anta at oppsettet har fått studentene til å svare mer positivt enn om de hadde kunnet tilkjenne en viss grad av nøytralitet, og der positive og negative svaralternativer var likelig fordelt.

De åpne svaralternativene, der studentene uttaler seg på fritt grunnlag, kan hjelpe oss til å kontrollere for den skjevhet som spørreskjemaet har i seg. Er det konsistens mellom det de uttaler fritt og det de svarer med faste svarkategorier? Til dette er å svare at det er høy grad av konsistens mellom det de har svart på de åpne spørsmålene og det de har svart på spørsmålene med faste svarkategorier. Dette kan vi velge å tolke dit hen at undersøkelsens indre samsvar er god og dermed i stor grad gyldig, til tross for de nevnte skjevheter.

Et annet moment som underbygger undersøkelsens validitet, er at vi som lærere har vært tett på prosessen underveis og har gjennom observasjon og tilstedeværelse kunnet bekrefte mange av de funn undersøkelsen har fått frem.

Resultater

Pedagogisk læringsutbytte

Vi var interessert i å få vite om ulike pedagogiske innfallsvinkler, som for eksempel videokonferanser, veiledning, ulike former for gruppearbeid, videobaserte forelesninger, ga seg utslag i et godt læringsutbytte eller ei.

Det mest iøynefallende resultatet er i forhold til hvilket læringsutbytte videokonferansene i plenum ga. Ingen av studentene synes at det ga et godt pedagogisk læringsutbytte når alle deltakerne fra de tre landene var til stede på videokonferansene samtidig. Dette kan delvis tilskrives dårlig lydteknisk kvalitet. Men det forklarer ikke alt. De gruppebaserte videokonferansene er nemlig mye bedre evaluert. 7 av 10 studenter mener imidlertid at videokonferansene i grupper ga dem et godt læringsutbytte. Resultatet gir oss en pekepinn om at studentene opplevde gruppeenheten på tvers av landegrensene som mer relevant å være i enn det å være i plenum. Studentene var med andre ord mer målrettet mot artikkelen de selv skulle skrive, enn mot det å høre på andre gruppers utfordringer i forhold til sine artikler. Det er verdt å merke seg den pedagogiske utfordringen som ligger i det å finne det rette tidspunkt for det å konsentrere seg om sitt, og når det er på sin plass å dele erfaringer

og kunnskap med andre utover gruppenivå. Slik resultatene fremstår, kan en si at det vil være klokt i en innledende fase av prosjektet å starte gruppevis. Senere når gruppene har konsolidert seg sosialt og faglig, kan det være på sin plass og åpne opp mot videokonferanser i plenum der erfaringsutveksling er i fokus.

På spørsmålene som direkte etterspør hvorvidt veiledningen i de internasjonale og nasjonale gruppene har gitt godt læringsutbytte svarer kun litt over halvparten av studentene at de opplever det slik. Dette gir grunn til bekymring og er noe som må undersøkes nærmere. Veilederkorpset var ikke nok samkjørt og hadde ulike tanker rundt hvor selvstendig gruppene skulle arbeide. En del datatekniske problemer hos noen av lærerne, gjorde at det ble vansker med kommunikasjonen mellom veileder og studenter mellom videokonferansene.

Synet på bruk av studiestøttesystemet Blackboard som virkemiddel til å fremme læring er blandet. Under halvparten mener at forelesningene lagt ut på Blackboard og diskusjonsrommet i Blackboard hadde en læringsfremmende effekt, mens den andre halvparten opplever det motsatte. Det er interessant å legge merke til at annen bruk av teknologi, så som e-post og MSN Messenger, blir positivt evaluert som læringsfremmende. Hele 8 av 10 studenter mener det. Dette er som vi vet de alminnelige elektroniske kommunikasjonsformene som ungdommer, ved siden av tekstmelding, er flittige brukere av, og for dem er det ikke en så høy terskel for å ta det i bruk.

Resultatene er overveiende positive når det gjelder om studentene opplever at læringsutbytte fra intensivkurset i Nederland var godt. Alle studentene berømmer gruppearbeidet i Nederland, der de møttes fysisk for første gang, som en god læringsarena. 9 av 10 studenter ser et stort læringspotensiale i eget muntlig fremlegg, og det er interessant å merke seg at 8 av 10 studenter opplever at de lærte av å høre på de andre gruppenes fremlegg. Pedagogisk sett var det først nå de var åpne for ny kunnskap, utover det egen gruppe hadde arbeidet med.

Det er også interessant å se at selve arbeidet med artikkelskrivningen blir vurdert som lærerikt av 9 av 10 studenter. De skal skrive på engelsk, de skal samkjøre enkeltbidrag til en helhetlig artikkel og ikke minst diskutere, drøfte og argumentere for hvilke deler som skal være med og hvilke deler som må tas vekk. Dette vet vi er en krevende prosess også når alt foregår på norsk, men det er ekstra gledelig at denne læreprosessen har vært positiv, sett i lys av at alt har foregått på engelsk.

Samlet sett er 7 av 10 studenter fornøyde med det totale læringsutbytte de ulike pedagogiske læringsformene har gitt. De fleste var minst fornøyde med de plenumsbaserte videokonferansene og mest fornøyde med gruppearbeidet under intensivkurset i Nederland. Dette sier oss noe om at viktigheten av det fysiske møtet er uvurderlig, og at videokonferanser kun er et supplement og nest best etter det "virkelige" møtet!

Faglig læringsutbytte

Målet for modulen var at studentene skulle tilegne seg grunnleggende kunnskaper i rehabilitering og få kjennskap til rehabilitering av ulike brukergrupper. Dette må sies å være nådd i og med at 8 av 10 studenter synes at de har tilegnet seg dette. I tillegg har 9 av 10 studenter fått inngående kjennskap til målgruppen deres artikkel handlet om. Det faglige læringsutbyttet må derfor kunne sies å være høyt.

Utveksling av kunnskap på tvers av landegrensar er som nevnt et viktig formål med internasjonalisering (St.meld. nr 27. 2000-2001). Studentene har utvekslet kunnskap og fått kjennskap til hvordan rehabilitering foregår i de tre landene. De norske studentene synes at de har lært like mye om rehabilitering i Nederland som i Norge. Kunnskap om hvordan rehabilitering foregår i Tyskland, skårer litt lavere. Men, samlet sett har prosjektet utvilsomt medført utveksling av kunnskap på tvers av landegrensar.

Teknologisk læringsutbytte

Undersøkelsen innenfor dette området har et todelt perspektiv. Det ene perspektivet etter spør kvaliteten på de ulike elektroniske hjelpemidlene og om deltakerne er fornøyde med bruken av utstyret. Det andre perspektivet prøver å finne ut om studentene har hatt læringsmessig utbytte av å ta i bruk de ulike elektroniske hjelpemidlene de har kommet i kontakt med i løpet av prosjektperioden. Har deres generelle IKT-kompetanse økt?

Undersøkelsen viser at litt over halvparten av de norske studentene ikke er helt fornøyde med Blackboard som studiestøttesystem. Noen flere er fornøyde med It's learning. En nærliggende forklaring kan være at det studiestøttesystemet de er vant til og mest fortrolige med, er de også mest fornøyde med.

Den varierende tekniske lyd- og billedkvaliteten under videokonferansene har helt klart påvirket læringsutbyttet i negativ retning. 9 av 10 studenter fremhever at bedre lyd-kvalitet under videokonferansene ville ha medført et større læringsutbytte. 8 av 10 studenter er stort sett fornøyde med billedkvaliteten under videokonferansene. Dette er ikke overraskende funn, da vi hadde store tekniske problem, særlig lyd-messig, de tre første videokonferansene.

Noe under halvparten av studentene hevder at de har økt sin kompetanse i forhold til å bruke de to studiestøttesystemene Blackboard og It's learning. Litt over halvparten hevder at de ikke har merket en slik kompetanseøkning hos seg selv. Den samme fordelingen gjør seg gjeldende i forhold til kompetanseøkning innenfor det å bruke e-post, Messenger og generell bruk av PC. Vi ser ut fra svarene som gis på det åpne spørsmålet om teknologisk kompetanse, at vi har å gjøre med en noenlunde todelt studentmasse der den ene halvparten er datakyndige i utgangspunktet og opplever ikke at de har blitt særlig utfordret i forhold til det de kunne fra før. Den andre halvparten har mindre erfaring med e-læring og har fått prøvd seg i forhold til nye muligheter ved bruk av e-post og Messenger. Vi gjengir følgende uttalelser som illustrerer noe av dette:

Hadde ganske bra elektronisk innsikt og er vant til å bruke PC, så derfor lærte jeg ikke noe spesielt nytt.

Hadde ikke sendt en mail eller brukt Messenger før dette prosjektet. Nå sender jeg meldinger og er på Messenger ofte.

Kulturelt læringsutbytte

Et annet viktig formål med internasjonalisering i høyere utdanning er å fremme kulturforståelse på tvers av landegrensar. Undersøkelsen underbygger at så også er tilfelle her. 2/3 av

studentene opplever at de har lært om sedvaner og skikker i Nederland og Tyskland. 7 av 10 av studentene gir også uttrykk for at de gjennom deltakelse i prosjektet har blitt mer bevisst på de ulike lands "takt og tone" i direkte kommunikasjon. Mange av de norske studentene bodde deler av oppholdet i Nederland hos nederlandske studenter, som enten bodde hjemme hos familien sin eller i eget husvære med samboere og lignende. Det er ikke uventet at 9 av 10 studenter svarer at de opplever at de fikk økt sitt kjennskap til landet Nederland. Vi siterer studentene selv:

Ved å bo hjemme hos en vertsfamilie, fikk jeg en fantastisk mulighet til å se hvordan en vanlig familie lever. Dette med tanke på bosituasjon, nabolag, matvaner, jobbmuligheter og lignende

Har lært ganske mye om hvordan det er å være student i både Nederland og Tyskland, og hvor forskjellig vi har det økonomisk som studenter i de ulike landene. Gjennom å bo hjemme hos en student har jeg også lært en del om Nederland og hvordan det er å bo der.

Vi har dessuten observert at studentene har kommet opp i situasjoner der kulturelle forskjeller i væremåte under samarbeid er dukket opp. Det kan for eksempel gjelde ulik grad av direkthet i tilbakemeldinger til hverandre. Det kunne også gjelde ulik grad av selvhevdelse og respekt for autoriteter. For fremtiden er vi blitt enige om at vi i større grad skal bevisstgjøre studentene på at samarbeidsproblemer de opplever, kan skyldes kulturelle forskjeller.

Samhandling og samarbeid

En av problemstillingene som lå forut for prosjektet, var hvorvidt videokonferanser kan erstatte fysisk nærvær når studenter fra ulike land skal samarbeide. Selv om det er tre europeiske land som er involvert, er reisekostnadene for studentene betydelige når man fysisk skal være sammen. En antatt forutsetning for godt samarbeid er at studentene har mulighet for å bli kjent med hverandre i forkant. Ville det være mulig å bli kjent med hverandre og samarbeide via videokonferanser og annen elektronisk kommunikasjon uten å ha møttes fysisk i forkant?

6 av 10 studenter synes at det gikk greit å bli kjent med hverandre via videokonferanser. En litt større prosentandel synes at de ble bedre kjent med hverandre via annen elektronisk kommunikasjon. Hele 9 av 10 studenter synes at de først ble skikkelig kjent med hverandre da de møttes ansikt til ansikt i Nederland. Hele 8 av 10 studenter hevder at de har utviklet vennskap på tvers av landegrenser som følge av prosjektet.

Det var med andre ord mulig til en viss grad å bli kjent uten fysisk å ha møttes i forkant. Det hadde nok vært lettere å ta opp samarbeidsproblemer og gitt hverandre kritisk tilbakemelding på hverandres skriftlige bidrag, dersom studentene var godt kjent med hverandre på forhånd. Under en gruppebasert videokonferanse fikk vi imidlertid demonstrert et eksempel på at det går an å bli godt kjent med hverandre uten å møtes fysisk. Det skjedde en gang at studentene fra Norge og Nederland tøyset og lo sammen og ikke klarte å holde et faglig fokus. De utfordret til og med mediet ved at studentene fra de to landene for spøk ga hverandre godteri og klemmer.

Det å arbeide i en internasjonal gruppe hvor man i tillegg ikke kjenner hverandre så godt, byr på spesielle utfordringer. En student beskriver samarbeidet forut for intensivkurset slik:

I forhold til gruppearbeidet fikk jeg erfare hvor viktig det er å ta hensyn til ulike personlige og andre begrensninger og ressurser, og at man i større grad må tilpasse seg gruppen enn man ellers gjør i et velkjent studentmiljø hvor man vet "hva man har å forholde seg til". Viktig erfaring med hensyn til fremtidige arbeidskolleger.

Denne studenten viser at hun/han gjennom dette gruppearbeidet, har tilegnet seg noen samarbeidsferdigheter som kan være relevante i forhold teamarbeid og ikke minst i forhold til internasjonalt samarbeid i en fremtidig yrkeskarriere.

Språklig læringsutbytte

Forbedrete språkkunnskaper er et viktig formål ved internasjonalisering. Studentene svarer at de i stor grad har økt sine kunnskaper i muntlig og skriftlig engelsk. 8 av 10 studenter har økt sine kunnskaper i muntlig engelsk og 9 av 10 studenter har økt sine kunnskaper i skriftlig engelsk. De muntlige engelskkunnskapene ble spesielt fremmet under intensivkurset, hvor det ble snakket engelsk i fire sammenhengende dager. De skriftlige engelskkunnskapene ble fremmet via e-postkommunikasjon og ikke minst ved å skrive fagartikkelen. Det å måtte snakke engelsk viste seg ikke å være et problem:

Det å måtte snakke engelsk var ikke et stort problem da jeg oppdaget at studentene i de andre landene hadde like store problemer med uttrykke seg som jeg selv hadde. Vi kunne gjøre oss forstått og det var det viktigste etter hvert som vi ble trygge på hverandre i gruppen. Da slappet vi mer av og engelsken var ikke lenger noe problem.

Generelt læringsutbytte

Studentene er godt fornøyde med det samlede læringsutbyttet av å ha deltatt i rehabiliteringsprosjektet, samt godt fornøyde med at de har vært deltager i prosjektet. Hele 9 av 10 studenter mener dette. De er fornøyde med egen innsats i den internasjonale gruppen og svært fornøyde med eget bidrag til gruppens produkter. Egen innsats under videokonferansene er de imidlertid mindre fornøyde med. Slik beskriver to studenter deres helhetlige inntrykk etter å ha vært med i prosjektet.

Noe av det mest interessant med prosjektet var å lære om hvordan andre land drev sin rehabilitering. Det var også veldig interessant å lære og kjenne studenter fra andre europeiske land og utveksle erfaringer med disse.

Jeg sitter igjen med rik erfaring etter prosjektet. Det har vært mye jobbing, slit og strev, men i ettertid er jeg glad jeg var med. Jeg lærte mye i møte med to andre kulturer, der jeg merket tydelige forskjeller. Min engelsk er blitt bedre. Og jeg har blitt flinkere til å uttrykke meg både muntlig og skriftlig på engelsk. Det å bo hjemme hos en i gruppa var veldig kjekt. Spennende å se hvordan noen har det i et annet land. Det blir mer personlig enn å bo på hotell og viser landet fra en annen side enn vi hadde fått ved å være turister.

Fellesnevneren som går igjen er det berikende utbyttet av samarbeidet på tvers av landegrensler. Denne internasjonale erfaringen har medført økt innsikt i de tre landenes rehabiliteringstilbud, økt kulturell forståelse når det gjelder andre europeiske kulturer, forbedrete språkkunnskaper og utvikling av vennskap med studenter fra andre land.

Oppsummering

Avslutningsvis vil vi trekke frem noen interessante resultater som fremkom i evalueringundersøkelsen. Hvorvidt videokonferanser kan erstatte det fysiske møtet eller ei, er et meget sentralt spørsmål vi har stilt oss. Våre resultater tyder på at det fysiske møtet er uunnværlig. Videokonferansene og IKT-kommunikasjonen studentene imellom forut for intensivkurset, var imidlertid en viktig forutsetning for effektiv utnyttelse av tiden under intensivkurset i Nederland. Videokonferanser og IKT-kommunikasjon forut for intensivkurset førte til utvikling av både en faglig og personlig relasjon studentene imellom. Det var likevel avgjørende for prosjektets suksess at vi alle avslutningsvis møttes i Nederland.

Som lærer i et slikt prosjekt er det viktig å være oppmerksom på det rette pedagogiske tidspunktet når det gjelder studentenes evne til å dele kunnskap med hverandre utover gruppenivå. De plenumsbaserte videokonferansene fikk liten læringseffekt før studentene var klare til å både å gi og motta informasjon gruppene imellom. Det kan tyde på at gruppene har en lang periode innledningsvis hvor de er relativt selvsentrerte og ikke mottakelige for andre gruppers innspill. Som et resultat av denne evalueringen planlegger vi å vektlegge mer gruppebaserte videokonferanser i fremtidige prosjekter.

Studentenes akademiske merverdi har vært stor i dette prosjektet. Faglig læringsutbytte i form av økt kunnskap om andre lands måter å drive rehabilitering på, samt økt kjennskap til målgrupper innen rehabiliteringsfeltet, har medført en bredere kompetanse enn et tilsvarende undervisningsopplegg i Norge. I tillegg har studentene gjennom et komparativt perspektiv, fått økt bevissthet om de ulike landenes velferdsordninger. Det språklige læringsutbyttet har også vært stort.

Når det gjelder ikke-akademisk merverdi uttrykker studentene at de har fått økt kjennskap til de andre landenes kulturelle særtrekk. Dette viste seg allerede gjennom videokonferansene hvor studentene fikk en forsmak på ulike væremåter i ulike land. Vi fikk allerede da et inntrykk av hvor ulike studentgruppene er med hensyn til selvhevdelse og respekt for autoriteter. Dette viser hvor viktig det er å bevisstgjøre studenter på at det kan oppstå utfordringer i samarbeidet grunnet kulturelle forskjeller.

En lærdom vi kan trekke av prosjektet er hvor viktig samkjøring av lærere/veiledere er. Også her vil en møte på kulturelle forskjeller og det er nødvendig å diskutere ulike begreper, faglig ståsted og veilederrolle. Vi lærere har likevel opplevd dette som et berikende prosjekt både pedagogisk, faglig, teknologisk, kulturelt, samarbeidsmessig og språklig.

Alt i alt, det internasjonale samarbeidet har vært berikende og stimulerende på mange plan både for studenter og lærere. Samarbeidet har gitt en merverdi i forhold til hva hvert enkelt deltakerland kunne få til alene. □

LITTERATUR

- Foss, Dag.** *"Fra Bologna til Giske. Et europeisk perspektiv på Gjør din plikt – Krev din rett. Stortingsmelding nr 27"*. HIO-notat 2001 nr 3.
- St. meld. nr. 27 (2000-2001).** *"Gjør din plikt – Krev din rett. Kvalitetsreformen om høyere utdanning"*. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.
- Lave, J.** (1988): *"Cognition in practice"*. Cambridge, Cambridge University Press
- Lave J. og Wenger, E.** (1991): *"Situated learning"*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Mcluhan, M. (1968):** *"Mennesket og media"*. Oslo, Gyldendal.
- Patel, Runa & Bo Davidson** (1995): *Forskningsmetodikkens grunnlag: å planlegge, gjennomføre og rapportere en undersøkelse*. Oslo, Universitetsforlaget.
- Vaage, Sveinung** (2001): *"Perspektivtaking, rekonstruksjon av erfaring og kreative læreprosesser: George Herbert Mead og John Dewey om læring"*. I Dysthe (red.) Dialog, Samspel og Læring. Oslo, Abstrakt forlag.